

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Stințirea bisericii din Baldovini

Prin vrednicia credincioșilor, în frunte cu preotul lor, Iosif Petrovici, parohia Baldovini din jud. Hunedoara s'a împodobit cu un frumos locaș de închinare, care a fost dat destinației în ziua de Duminecă 12 Septembrie a. c., prin târnosirea lui din partea Prea Sfințitului nostru Episcop Andrei, în fața mulțimei de buni credincioși adunați la solemnitatea actului, din toate satele din jur.

P. Sf. Sa Părintele Episcop, plecând din Hălmașu cu mașina, ajunge în marginea comunei Baldovini la orele 9, fiind întâmpinat la arcul de triumf de către o mare mulțime de credincioși, în frunte cu pretorul plasei Baia de Criș, Nicolae Turuc, care în cuvinte adânc simțite și în numele locuitorilor din plasă, urează P. Sf. Sale bun soșit, asigurându-L de întreaga supunere și de tot devotamentul localnicilor din aceste părți. După ce P. Sf. Sa le răspunde tuturor pentru frumoasele cuvinte de întâmpinare și asigurându-i de toată dragostea Sa Părintească, mulțimea se îndreaptă spre școală, locul destinat pentru îmbrăcarea P. Sf. Sale în sf. odăjdii. Apoi de aci cu procesiune impozantă și cu un frumos sobor de preoți, P. Sf. Sa este condus până la biserică, unde începe imediat actul sfințirii, prin înconjurarea, prin ungera pereților cu sf. mir și prin așezarea sfintelor moaște în prestol.

La Priceasnă, P. Sf. Sa rostește o foarte adânc simțită și instructivă predică, despre rolul sfânt al Bisericii în lume, spunând întretele altele că această cetate dumnezească este nebiruită de vremuri și ea s'a dat oamenilor pentru apropierea lor de Dumnezeu, prin rugăciunile ce se fac de către preoții hirotoniți și trimiși ca paznici ai sufletelor. Biserica este vatra cea plină de căldură, din care se încălzesc și se înviorează sufletele celor credincioși, înălțându-le către Tronul cel ceresc. Rolul Bisericii în lume este mare, în-

cât limba abia poate să-l schițeze. Sufletul care nu ancorează în Biserică, în această corabie a lui Noe, este purtat de valurile păcatelor în acest potop lumesc, până la desfigurare completă și apoi la aruncarea lui în Iad. Dacă Dumnezeu a instituit Biserica în lume, n'a făcut-o decât din dragostea ce o are față de noi. El voește să ne conducă din leagăn și până la mormânt cu această corabie divină, înfrutând toate valurile amenințătoare ce se rostogolesc în calea menirii pentru care am fost creați. Și aci în Baldovini, de azi înainte aveți o oază de lumină nepieritoare. Ingerii lui Dumnezeu veghează neconținut peste întreaga mulțime ce se află la această mare sărbătoare și vor veghea deapănarea peste satul ce s'a învrednicit de a-și zidi frumoasa bisericuță. Baldovini nu va mai fi de azi înainte orfan. Maica Biserică va străjui neadormită peste toată munca și viața credincioșilor noștri din această parohie mică și săracă în cele materiale, dar bogată în cele sufletești. — După ce dă credincioșilor sfaturi cum să-și îndeplinească și obligațiile morale ce le au față de acest sfânt locaș, P. Sf. Sa îi asigură de toată dragostea și purtarea de grijă, implorând binecuvântarea arhierescă asupra lor și asupra muncii ce au depus realizând această operă în veci grăitoare.

După terminarea serviciului divin, harnicul preot Iosif Petrovici, face o scurtă dare de seamă despre mersul lucrărilor cu zidirea acestei sf. biserici. Toate obstacolele ce le-a întâlnit în cale, le-a rupt și astăzi se vede ceea ce s'a făcut. Mulțumește apoi tuturor celor cari au contribuit cu banul și cu munca lor la ridicarea și înfrumusețarea noului Sion. Apoi P. Sf. Sa îl felicită călduros pentru oboseala ce a depus-o întru realizarea acestei minunate opere de ocrotire duhovnicească.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul elevilor din Rîșculița și Baldovini, sub conducerea d-nei învățătoare Octavia Rîșcuța.

La solemnitatea sfințirii am remarcat prezența următorilor d-nii: pretor Nicolae Turuc din Baia de Criș, Dr. Latiș Gheorghe medic în Rîșculița, Dr. Nicolae Popovici judecător la Tribunalul din Arad, Dr. Jacob Oncu avocat în Baia de Criș, Dr. Mureșan adv. Baia de Criș, Dr. Tamaș Alexe adv. Baia de Criș, Dr. Sabin Rîșcuța medic Baia de Criș, Prof. Iulian Toader din Arad, care a executat pictura bisericii ș. a.

Soborul de preoți, cari au asistat pe P. Sf. Sa la serviciul sfințirii, s'a compus din: Prot. Ștefan Bogdan-Hălmagiu, Pr. Gheorghe Indrieș-Tiulești, Pr. Toma Florea-Tomești, Pr. David Tamaș-Obârșia, Pr. Romul Micluța-Pâncota, Pr. Florian Rațiu-Moroda, Pr. Sabin Faur-Arăneag, Pr. V. Faur-Fratelia și Pr. Iosif Petrovici-Rîșculița.

Masa comună s'a servit la școala primară, la care au luat parte o mare mulțime de credincioși și invitați din toate satele învecinate.

După masă, P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei a vizitat parohia *Rîșculița* din apropiere, interesându-se de mersul lucrărilor de restaurare a bisericii, cari lucrări stagnează deocamdată, din cauza mâinei de lucru și a lipsei de bani. A dat îndrumări preotului Iosif Petrovici în privința obținerii celor necesare pentru ducerea la bun sfârșit și a acestei restaurări, care reclamă urgență.

Dela Rîșculița, în drum spre Hălmagiu, P. Sf. Sa a mai vizitat și parohia *Ociu*. Aci întreg satul era adunat și încolonat de o parte și alta a podului peste Criș. Apoi poporul a urcat drumul spre biserică, unde aștepta pe P. Sf. Sa preotul Remus Giurgiu-Ociu și Victor Uscatescu-Basara-basa. Preotul R. Giurgiu face cuvenita dare de seamă despre viața religioasă-morală a parohienilor săi, accentuând că poporul e muncitor și harnic; cercetează sf. biserică și își arată interes față de Casa Domnului.

În fața bisericii, pe un platou pitoresc, mulțimea credincioșilor ascultă cu mare interes învățătura arhierescă despre îngrijirea sufletului. Copii și bătrâni deopotrivă erau pătrunși de glasul blând al arhipăstorului nostru Andrei. După ce P. Sf. Sa a cetit rugăciunea de deslegare, s'a înureșinat cu poporul, dându-le sfaturi. A mai vizitat casa preotului Uscatescu și a preotului R. Giurgiu.

În drum spre casă, P. Sf. Sa a poposit Duminecă seara în Gurahonț la părintele protopop Constantin Lazar. Luni dimineața, parcurgând drumul cu trăsura, a vizitat parohiile *Mădrijești*, *Șoimuș* și *Secaș*, interesându-se de aproape de starea sfintelor biserici și a preoților A. Neamțu, C. Roxin și P. Glăvan din aceste parohii.

Marți în 14 Sept. a. c., fiind sărbătoarea Înălțării Sf. Cruci, P. Sf. Sa a participat la Sf. Liturghie săvârșită de părintele protopop C. Lazar în sf. biserică din *Gurahonț*. La Priceasnă P. Sf. Sa a rostit în fața mulțimei de credincioși predica zilei.

Tot aci ținem să notăm că sosind P. Sf. Sa Sâmbătă seara, 11 Sept. a. c. în Hălmagiu, corul tineretului școlar secundar din loc, sub măiastra conducere a P. C. Protopop Șt. Bogdan, a ținut să întâmpine pe P. Sf. Sa cu o frumoasă manifestație muzicală, cântând mai multe cântări patriotice și religioase, mișcând adânc sufletul P. Sf. Sale, prin execuția impecabilă și prin numărul atât de fromos al elevilor și studenților, ce se găsec în Hălmagiu. Primind un buchet de flori din partea asociației corale, P. Sf. Sa le exprimă marea satisfacție sufletească ce i-a prilejuit-o gestul spontan al tineretului. Le dă asigurarea că va duce de aci ideia înființării unei școli secundare și în Hălmagiu, deoarece acest cuib de vulturi merită mai mult ca oricare altă regiune a țării, să se împărtășească de o școală superioară, unde tineretul dornic de carte, să-și poată face educația într'un adevărat duh dacic și românesc. Dacă numai în Hălmagiu sunt vreo 60 de elevi la școlile secundare din țară, atunci împreună cu cei din toată valea Crișului dela Baia de Criș la Gurahonț, vor da un mănunchiu de tineri prea suficient pentru înființarea unei școli secundare la Hălmagiu, leagănul tuturor manifestațiilor românești de pe timpuri, când cnutul lovea fruntea senină a țaranilor noștri din Munții Apuseni.

d. d.

Singurătate și smerenie

II.

În creștinism, prin singurătate și prin smerenie, „se exprimă mai radical, mai pasionant năvala ființei umane după realitate“ (D. Stăniloae). Conștiința are lipsă de creștinism — de suprema realitate, — ca prin puterea lui să funcționeze și să se manifesteze. Funcțiunile manifeste ale conștiinței sunt singurătatea și smerenia. Însemnătatea lor în procesul de mântuire, care ni-e dată numai prin creștinism, este hotărâtoare. Prin ele, creștinismul devine în viața omului, religiozitate determinantă, operă de mântuire a omului, în colaborare divin-umană. (Dumnezeu propune prin revelație, omul acceptă prin trăire; Dumnezeu inițiază, omul urmează; Dumnezeu e atotputernic, omul e sincer)

Singurătatea și smerenia sunt formele în care conștiința arată necesitatea creștinismului și posibilitatea mântuirii. Conținutul lor e suferința și iubirea; trăirea și cunoașterea. Ele au aceeași legitimitate obiectivă: creștinismul, — necesitatea și posibilitatea mântuirii.

Prin singurătate și prin smerenie, conștiința manifestă

tează ordinea constantă pe care o întreține creștinismul, cu puterea grației, în natura omenească. Ordinea grației „e altfel decât ordinea naturii și are o suveranitate asupra naturii” (D. Stăniloae: „Poziția dlui L. Blaga față de Creștinism și Ortodoxie”, pag. 55).

Singurătatea și smerenia sunt semnele stării omului sub ordinea grației, confirmată de conștiința lui. Confirmarea ordinii grației prin singurătate și smerenie, de către conștiință, „o considerăm în această legătură de idei numai ca una din dovezile” realității grației. Certitudinea despre realitatea grației, — ea fiind dincolo de planul material, — nu se poate avea decât prin năvălirea ei în spiritul omnesc, autorevelându-se. Ea ține de caracterul personal și supranatural al ființei divine. Ea nu-i un produs al spiritului omnesc, ci e numai primită și dovedită de el: — dovedită de conștiința omului, prin singurătate și prin smerenie. Dar „ea nu încetează prin aceasta de a fi” (D. Stăniloae: Op. cit. pag. 58).

Creștinismul nu e operă omenească (Descoperirea lui Dumnezeu în creștinism, nu trăirea omului în el). Creștinismul este un mijloc divin de comuniune a omului cu Dumnezeu, printr-o transcendere reală de care omul este conștient și, pe care, conștiința lui o manifestă prin singurătate și smerenie.

Prin creștinism, în singurătate și smerenie, omul trăiește din certitudinea transcenderii reale, care-l duce la o întâlnire cu ființa divină. Prin sine, spiritul omnesc nu poate realiza această transcendere reală, această întâlnire cu ființa divină, ci e necesară autorevelarea lui Dumnezeu, care-l conduce pe om la întâlnirea cu El. „Numai revelația apropiată de om ceva cu totul de dincolo de lume, adică divinitatea” (D. Stăniloae: Op. cit. pag. 109). Certitudinea revelației și a întâlnirii cu Dumnezeu nu și-o dă omul cu Dumnezeu, — ea fiind datorită inițiativei divine.

În creștinism „există, spre deosebire de metafizică, conștiința certă a unei transcenderii reale a spiritului, dar nu prin spirit, ci prin realitatea divină” (D. Stăniloae: Op. cit. pag. 59):

Singurătatea și smerenia sunt stări de comunicare în creștinism, — sub ordinea grației (stări de trăire și de cunoaștere), — a omului, cu ființa divină. În creștinism, conștiința omului s-a deschisă grației, care-i comunică realitatea transcendentală, cu aspectul pe care ea îl are. Singurătatea și smerenia sunt semnele acestei deschideri și comunicări.

În creștinism prin singurătate și smerenie, conștiința arată „un anumit destin superior al omului în raport cu natura”. „Prin ele se realizează o formă majoră a spiritului” (D. Stăniloae: Op. cit. pag. 75).

Singurătatea este starea mergerii spre Dumnezeu; smerenia este starea ajungerii la El.

„Misterul și grația realității din urmă sunt experiate împreună, sunt fața cea mai adâncă sub care ne apare realitatea supremă” (D. Stăniloae: Op. cit. pag. 86).

Singurătatea e relație de suferință; smerenia este relație de iubire.

Singurătatea e maturitate în suferință; smerenia este „maturitate în iubire”.

Singurătatea și smerenia sunt participări la absolut, ale omului, — prin grație. Amândouă sunt trăiri în conformitate cu absolutul. Singurătatea este trăirea care convine conștiinței; smerenia este trăirea care convine absolutului. În singurătate, conștiința trăiește existența grației; în smerenie, ea cunoaște esența grației. În singurătate, grația există real în conștiința omului, iar în smerenie, grația este real recunoscută de conștiința lui.

Singurătatea este resimțirea grației de către conștiință; smerenia este recunoașterea grației de către conștiință.

Grația are existență fără raportare la conștiință. Singurătatea și smerenia însă, rezultă din raportarea conștiinței la grație. În singurătate și în smerenie, conștiința „prinde lumina eternității”; — ceea ce înseamnă că realizează virtuțile: coboară valorile eterne în realitatea omenească

Singurătatea și smerenia sunt atitudini emoționale, conținuturi de grație și de conștiință; dar nu sunt produse prin sine însăși ale conștiinței, ci prin ajutorul grației. Totuși, atât singurătatea cât și smerenia se întemeiază pe ființa independentă a conștiinței. Relația conștiinței cu grația este principală: prin grație ființează și singurătatea și smerenia, ca stări de conștiință. Conștiința este totdeauna cuprinsă în ele, într'un raport cu grația. Ea vrea să cunoască mai direct și mai real regiunea transcendentală, dar numai grația poate s-o transpună în această regiune, făcând-o să trăiască în realitatea ei. Grația este mediatorul dintre transcendență și conștiință; iar singurătatea și smerenia sunt formele în care se constituie această meditație. (Singurătatea în acest moment cel trăirii e ajunsă la etapa extasului).

În singurătate omul se simte spirit; în smerenie se simte făptură. În ele, omul trăiește și cunoaște tot ce poate trăi și cunoaște, ca om. „Cunoașterea este parte integrantă din viață, o funcție a acesteia” (Izidor Todoran: „Bazele axiologice ale Binelui”, pag. 79); „iar a trăi este cu necesitate echivalent cu a interpreta, a da lucrurilor un sens în raport cu noi înșine” (D. D. Roșca. Citat după I. Todoran: Op. cit. pag. 79). Conștiința este însoțită de aceste procese de trăire interioară (de singurătate și de smerenie). Prin ele se măsoară și se stabilește valoarea conștiinței pe planul vieții. Conștiința, subordonată grației, caută o altă stare, în realitatea transcendentală, spre care se ordonează toată viața spirituală. Cunoșcând această realitate, cu ajutorul grației, o trăiește și o exprimă în singurătate și în smerenie. Astfel, ele cuprind umbra unei aspirații care s'a transformat în lumina unei realizări.

Singurătatea și smerenia formează experiența de viață a conștiinței, pe plan transcendental, dar în limitele existenței individuale.

Prin singurătate și prin smerenie se desfășură faza definitivă a vieții spirituale. Ele se nasc în suflet în momentul în care grația se alătură conștiinței.

Conștiința este principiul constitutiv, în viața spirituală; iar grația este principiul dinamic, principiul spornic.

Grația și conștiința pot să apropie supranaturalul de natural, să coboare transcendentul în imanent. Factorii de către cari e purtată și prin cari e manifestată viața spirituală sunt: singurătatea și smerenia. Caracterul fundamental al singurătății este smerenia; iar caracterul fundamental al smereniei este singurătatea. Realitatea în care trăiește și pe care o cunoaște, cu predilecție, omul a cărui conștiință e supusă ordinei harice, este realitatea transcendentă.

Singurătatea și smerenia constituiesc cea mai mare solidaritate morală a omului. În ele, omul depășește „cadrul strâmt al individualității sale”, recunoaște „identitatea dintre el și semenii săi”, și rupe „cu înclinările egoiste de a se restrânge la interesele lui meschine”.

În singurătate, omul își trăiește suferința, în timp ce și-o și gândește; iar în smerenie, își trăiește iubirea, intuind-o. Dar aceasta numai fiindcă s'a înălțat conștiința lui până la grație. Prin ele, conștiința se manifestă într'un calm desăvârșit, neavând nimic vertiginos. E domoală, fiindcă domină cu spiritualitatea ei, viața omului. E domoală, fiindcă plinul ei sporește cu plinul grației, „care nu mai cunoaște clocotul energiilor primare, și... care nu mai obligă.... la lupte epice de afirmare” (Basil Munteanu: „Un mare neliniștit: Don Juan”, Rev. Fundațiilor, An. X, Nr. 1, Ian. 1943, pag. 84).

Pentru trăirea singurătății și a smereniei, nu se cere tactică, ci sinceritate. În sinceritate, omului „i se revelează existența destinului și bănuiala absolutului” (B. Munteanu, op. cit. pag. 85). Apoi, grația îl poartă „din hăurile turburi ale sângelui”, către „seninătățile înalte ale înțelegerii”, scăpându-l de sbuciumul care-l mistuie.

În singurătate și în smerenie se vede toată valoarea omului ca om, întrucât în ele, omul își deține mandatul vieții, ca posesor de spiritualitate.

Singurătatea și smerenia sunt formele imperative pe care le ia spiritualitatea în viața omenească. Natura lor vine din cea mai adâncă și mai pură realitate: din grație, din iubirea divină, din Iisus Hristos, care le-a realizat în persoana Sa, în chipul cel mai perfect. El s'a dat exemplu de smerenie și a trăit cea mai impresionantă singurătate. Dar Iisus Hristos revela, descoperia transcendentul. De aci vine trăirea creștinismului în simpatie cu transcendența. Formele acestei trăiri sunt singurătatea și smerenia, crescută ca un înveliș pe miezul lor de iubire și suferință, cari constituiesc partea reală a vieții omenești și prin care conștiința se menține în raport cu transcendența revelată de Iisus Hristos, în raport de armonie cu ființa lui „Iisus Hristos, adevărata noastră transcendență”.

„Iisus se revela și în privința aceasta ca om deplin și Dumnezeu deplin, ca smerenia și suveranitatea întrunite fără să se neutralizeze. Nu smerit ca om, și stăpân ca Dumnezeu, ci același subiect și smerit și suveran, sau smerit într'u suveranitate și suveran într'u smerenie, Dumnezeu plecat la înălțimea omului și om ridicat la înălțimea lui Dumnezeu” (D. Stăniloae: „Iisus Hristos, adevărata noastră transcendență”. Rev. „Gândirea”, Ian. 1943, pag. 7).

Singurătatea este o suveranitate existențială față de imanent, iar smerenia este o supunere harică față de transcendent

În singurătate, omul „se raportă în totalitatea sa”, cu toată ființa sa, la Iisus Hristos, care „vine la existența sa, la trăirea proprie și intimă a sa”, ca să-i restabilească suveranitatea în ordinea creaturală, iar în smerenie, omul se supune lui Iisus Hristos, recunoscându-I suveranitatea de creator și dătător de libertate harică.

În singurătate și smerenie nu trăiești comparându-te cu cineva, căci ele nu sunt o trăire în concurs. În ele, omul trăiește un conținut predat de grație. În singurătate și smerenie te întreci permanent pe tine, dar numai pe tine, și din moment în moment te depășești.

Trăirea în singurătate și smerenie este trăire creștină, trăire pură, trăire în grație, conștientă și voluntară, pe care, noi, oamenii de rând n'o experimentăm. Noi căutăm o existență fără raporturi de viață cu Iisus Hristos, deficitară ca spiritualitate; trăim în afară de creștinism. Și „numai creștinismul revelează deplina existență, pentru că numai el pune totalitatea ființei omenești într'un raport cu adevărata transcendență”.

Această transcendență, care nu poate fi în niciun fel făcută parte a conștiinței eului, este persoana lui Iisus Hristos” (D. Stăniloae: „Iisus Hristos, adevărata noastră transcendență”. Rev. „Gândirea”, Ian. 1943, pag. 8).

Singurătatea și smerenia sunt procese de trăire și cunoaștere transcendentă, care dau cel mai mare spor spiritual existenței noastre. Ele sunt blazonul lui Iisus pe cetățuia unei inimi...

Gh. Moțiu

Rostirea predicii

Ultimele lucruri de făcut

Păstorul de suflete cu zel apostolesc nu socotește, între lucrurile din urmă, și învățarea predicii, căci aceasta o face, îndeajuns, în zilele premergătoare. Dealtfel, nici nu-i consultă să lase lucrul acesta, pe ultimele ceasuri, căci, ușor, pot să obvină astfel de lucruri: spovedanii, cercetarea bolnavilor, etc., care să-i strice toate planurile. Totuși, trece odată, cu gândul, prin toată predica. E lucru natural, că, în dimineața zilei în care are să predice, să închine lui Dumnezeu predica sa, în rugăciunile sale de dimineață. Înainte de a o rosti, se silește să fie în bună dispoziție sufletească, să fie liniștit și să nu vorbească cu nimeni. Sosește clipa să se urce pe amvon. Inima adevăratului preot, în clipa aceasta, e plină de același sentiment de care e stăpânită și când îi slujește lui Dumnezeu. Intreagă ființa lui e străbătută de o anumită frică sfântă, când pășește spre amvon, ca să predice adevărul sfânt.

Așa pășește pe avon păstorul de suflete cu zel apostolesc, și stă, în fața poporului, înfășurat

de lumina strălucitoare a vieții sale cucernice. Și după ce, în zilele precedente, și-a pregătit și și-a învățat predica, prin studiu, rugăciune și meditație, se urcă, acum, pe amvon s'o rostească, plin de dorința de a lucra pentru mântuirea sufletelor. Ar fi oare de mirat, dacă o astfel de predică ar fi însoțită de binecuvântare cerească?

Tot în aceeași Duminecă, se suie pe amvon un alt păstor sufletesc, care nu-i nici cald nici rece, căruia nu-i place să se roage, care n'are poftă să învețe, nu se obișnuiește să mediteze, nu se pregătește pentru predică, n'a meditat asupra subiectului, nu și a fixat predica în scris, se suie pe amvon singur și fără ajutorul lui Dumnezeu, n'are altceva la îndemână decât slăbiciunea cuvântului omenesc, și în fine nu se poate sprijini nici pe stima și respectul, câștigate prin pildă bună. Nu-i de mirat, prin urmare, dacă predică unui astfel de preot va fi o sfortare deșartă.

Dar ce vrea, propriu zis, predica? Vrea să înduplece inima și voința ascultătorilor către adevăr și să-i facă să trăiască în conformitate cu el. Dar împotriva acestui lucru, deobicei, de scurtă durată, stă altul, mai mult sau mai puțin stabil, care are de scop să facă inima și voința ascultătorilor nepăsătoare, sau chiar potrivnice adevărului. Aceasta provine din: natura stricată a omului, din diferite împrejurări externe, influențe dăunătoare lumii și familiei, cărți, chipuri, sport rău, etc.

Toate acestea asediază neconținut inima și voința, cu scopul de a le câștiga pentru rău, sau poate au și raportat biruință asupra lor.

Deci, n'ar fi oare o greșală din partea preotului să creadă că efectul predicii sale, care ține atât de puțin și la care se ajunge cu mijloace atât de mărginite, ar putea să contrabalanseze, sau să treacă peste relele acestea; și, că el ar putea să câștige pentru adevăr inima și voința oamenilor, dacă Dumnezeu n'ar ajuta cu darurile sale neputinciosul său cuvânt omenesc?

Se spune că, chiar aceste curente potrivnice, cărora le sunt expuși ascultătorii, fără încetare, în afară de timpul predicării, fac ca după predică abia să se simtă ceva rezultat. Dar deslegarea problemei nu este aceasta. Căci, de ce au știut să predice, cu efect atât de mare și atât de durabil, sfinții? De ce este atât de bătătoare la ochi binefacerea predicii în comunele acelea, unde muncește un păstor de suflete cu zel apostolesc? Cauza că predicile sunt lipsite de rezultat bun constă în faptul că se fac prea puține rugăciuni în favorul lor, sau nu se fac de loc. Unii predicatori pun prea mare pond pe puterile lor, în exercitarea direcției predicatoriale și, astfel, vorbirea lor se mișcă pe terenul îngust al elocin-

ței omenești. Pe calea aceasta, însă, vorbirea nu poate avea efecte supranaturale. Inimile ascultătorilor, din pricina pornirilor rele, care au ajuns să pună stăpânire pe ele, demultori sunt la fel cu o cetate, înconjurată de ziduri. Ce'atea aceasta nu poate fi cucerită cu pușca cuvântului, ci cu bateriile spărgătoare de ziduri ale grației Dumnezești. Cine și câștigă aceste baterii, prin rugăciune și deprinderi evlavioase și nu lasă ca ele să rugnească, acela poate să pășească, cu încredere și curaj, pe amvon, căci vine în numele Domnului, și este împresurat de mărirea Celui atotputernic. Și oare, lui Dumnezeu poate să-i steie cineva împotriva? S. Ș.

Educația liturgică

Imi îngădui să ating o problemă din domeniul experienței pastorale. Este vorba de atitudinea enoriașilor în timpul sf. Liturghii. Este o constatare generală a preoților — aș îndrăzni să spun, — că sf. Liturghie nu decurge totdeauna într'o atmosferă de reculegere și profundă liniște, din cauza personalului bisericesc și mai ales a credincioșilor cari nu respectă timpul Liturghiei. Credincioșii dela orașe vin în timpul Liturghiei când vreau și ies când le place. Din pricina aceasta se face umblet mult conturbând liniștea sufletească a acelor cari au venit la biserică să trăiască sau să participe conștient la dumnezeasca slujbă a jertfei Mântuitorului. Sunt mulți cari nu au nici măcar o atitudine de cuviință, asistând cu mâinile la spate sau încrucișate pe piept, ca în orice priveștițe lumească. Se remarcă faptul, că se intră și umblă în timpul cetirii evangheliei, la intrarea cea mare, rostirea crezului, prefacere, Tatăl nostru etc. Prin urmare, pentru mulți orice moment liturgic este de o egală importanță. Conturbarea multă se face și cu umblarea luminilor. Credincioșii și mai ales femeile țin să aprindă lumini pentru vii sau morți și deci nu respectă nici un moment Liturghia și cum sfeșnicile sunt de regulă în fața altarului, această operație atrage privirile credincioșilor din biserică. Cu prescurile iarăși se face umblare, ținând anumiți credincioși să le ducă personal până la ușa altarului. Umblarea cu discul din partea epitropiei se face la moment nepotrivit, la Cuvine-se cu adevărat. În dată după momentul culminant al sf. Liturghii, credincioșii își caută banii și în deosebi poșetele, fac sgomot în continuu. Adeseori discul circulă în vremea rugăciunii Tatăl nostru.

(În ce privește luminile, prescurile, discul, experiența ne îndrumă la următoarele soluții. 1. Sfeșnicile pentru lumini să nu mai fie admise în fața altarului, ci lângă ușa intrării, unde sunt supra-

veghiate de un încredințat. 2. Pentru prescuri să fie o măsură anume, unde să se depună. Le ridică paraclisierul la timp. 3. Circulația discului suprimată și înlocuită cu o cutie fixată pe perete. Personal am admis circulația în timpul pricenei).

La începutul predicii urmează în unele locuri exodul. ... Și ca o caracteristică generală a atitudinii creștinilor în biserică, constatăm pasiivitatea, o stare de receptivitate cu prea puțină contribuție personală și de interiorizare a momentelor liturgice principale.

După ce am făcut acest tablou despre atitudinea credincioșilor în biserică, care rămâne o *observație personală*, este firesc să ne întrebăm, care să fie cauzele psihologice ale acestei stări de fapt, care nu poate fi calificată drept laudabilă.

Mai întâi, se constată că mulți preoți nu avem educația liturgică necesară. Slujim mecanic, fără trăirea și transfigurarea cari au influență asupra credincioșilor. Pe vremuri, la teologie se pune accentul pe partea formală a cultului, cântările bisericești și tipicul, — iar viața liturgică rămâne să ți-o formezi singur în viața pastorală. Acestui fapt se datorește cred graba în slujbă, lipsa de grijă și atențiunea cuvenită. Ceea ce constatăm, într-o măsură mai mică la preoți, — la mireni, lipsa educației liturgice este o lacună fundamentală. Pentru mireni, cultul ortodox, unic în lume prin frumuseța și bogăția lui, este aproape necunoscut. Faptul este subliniat de profesorii teologiei practice. Mai nou de pâr. Sp. Cândea în cartea sa „Hristos și mântuirea sufletească a orășenilor“, pag. 157. Cât de variat și simbolic este cultul ortodox, dar nu se apreciază. Să ne rezumăm numai la sf. taine. Ce slujbe bogate au sf. taine ortodoxe, dar cine le știe simbolurile și sensul lor? Despre Liturghia ort. bogată în forme simbolice, inima cultului ortodox, cine va mărturisi că este cunoscută în adâncime, de obștea credincioșilor?

Iată, cărui fapt se datorește neorânduiala ascultătorilor din bisericile noastre. Trebuie să constatăm, că există multe și foarte bune broșuri cu explicarea sf. Liturghii. Dar efectul lor este aproape nul, pentru că nu se face uz de ele.

Munca în acest domeniu revine complet Bisericii. Trebuie să se înceapă o activitate pastorală intensă în acest sens prin conferințe publice reviste etc., dar mai ales prin *predica liturgică*, care a intrat prea puțin în programul preoților de enorie. În acest domeniu, chiar literatura cu caracter omiletic este săracă în predici cu caracter liturgic. Personal abia cunosc câteva. Volumul de predici a lui Tarnavski, predicile liturgice din colecția „Ogorul Domnului“ vol. VIII. ... Și acestea cu un prea pronunțat caracter didactic.

Pentru o suficientă educație liturgică a credincioșilor intelectuali, ne trebuiesc predici liturgice cu caracter psihologic, în care să se dea cunoștința liturgică, împreună cu adâncirea sufletească a momentelor și cu o meditație.

Biserica noastră are astăzi o pleiadă de tineri teologi, cunoscători eminenti ai literaturii patristice, a celei confesionale, buni mântuitori de condei, pentru a pune la îndemâna preoțimei de enorie predici liturgice scrise convingător și documentat. Găsesc că metoda aceasta, aplicată cu sistem și stăruință, va da rezultate bune. Probleme variate se pot trata în asemenea predici în legătură cu misterul liturgic, dovadă cartea lui T. Toth, adâncind teza celor 10 Porunci.

Am scris aceste reflexiuni în urma unei observații și experiențe asupra vieții noastre liturgice.

Dacă mi-am îngăduit această comunicare am făcut-o cu cea mai curată intențiune, pentru a fi verificată realitatea și de alți frați și a se studia remediile necesare.

Pr. Laurențiu David

Despre ce să predicăm?

În *Duminica a 18-a d. Rusalii* (26 Septemvrie), — tema: **Dac' o vrea Dumnezeu.**

O dimineață minunată se oglindea în argintul lacului Chenisaret, care parcă se trezea, în valuri mici, sub adierea vântului și sub mângăierea razelor de soare. Mulțimea de pe țărmure, cu inimile odihnite și cugetele proaspete, în această trezire a naturii, se mbulză în jurul Mântuitorului însetată după cuvântul adevărului. Atunci a văzut Iisus două corăbii trase la țărm, iar pescarii posomorți își spălau mrejele. A intrat în corabia unuia anume Simon și, după ce acolo a propovedit mulțimii, îi poruncește să mâie în larg și să arunce mrejele pentru pescuit. „Și răspunzând Simon i-a zis: *Învățătorule, toată noaptea ostenindu-ne, nimic n'am prins, dar după cuvântul tău voi arunca mrejele. Și aceasta făcând, au prins mulțime multă de pește, încât se rupeau mrejele** (Lc. 5, 5—6). Ne oprim aci: Experiența îndelungată de pescar a lui Simon, care de aci încolo se va numi apostolul Petru, îi spunea că dacă noaptea — timpul cel mai prielnic pescuitului — n'a putut prinde nimic, apoi ziua nici atâta. Dar totuși l-a ascultat pe Iisus, și aruncând mreaja, ajunge la un rezultat uimitor. Ascultarea nu i a fost zadarnică. Nici astăzi ascultarea oamenilor de voia lui Dumnezeu nu poate fi nefolositoare. Sf. Petru prin ascultarea sa ne stă pildă, că chiar dacă mintea noastră ne spune în alt fel și voia vrea să ne tragă în altă parte, se cuvine ca să ne supunem voia voanței lui Dumnezeu.

Planurile și căile lui Dumnezeu care poartă toate cele din lume, sunt nepătrunse de mintea noastră și neatinse de voința noastră. Decisoarta ne e în mâna lui Dumnezeu. În toate acțiunile omenești ultimul cuvânt îl are totdeauna el. Ci omul nu se poate socoti făcătorul exclusiv al destinului, al fericirii sale. Acest adevăr ni-l servesc uneori atât de dureros, insuccesele din viață, când, într'o clipită, și împotriva tuturor prevederilor, ni se risipesc, ca și când n'ar fi fost, cele mai frumoase și mărețe planuri de viitor. Un exemplu clasic în această privință aflăm în istoria Turnului Babel (Fac. 11, 8). Oamenii au voit să-l înalțe fără ajutorul și fără voia lui Dumnezeu. Sfârșitul ne e cunoscut: n'au reușit.

Vorbind altădată despre credință spuneam că ea este un credit pe care noi oamenii, fiindcă nu suntem în stare să prevedem toate, îl acordăm Tatălui ceresc. Ne încredem într'ânsul și ne supunem mintea și inima învățăturilor sale pe care le ținem ca adevărate și mântuitoare. Dar numai atâta nu este îndeajuns: Ci dacă ne-am supus mintea învățăturilor lui, trebuie să sfârșim prin a ne supune și voia noastră voinței lui Dumnezeu: Nu de silă, ci de voie bună, bine știind că fără de dânsul nimic nu putem (Io. 15, 5). Aceasta e urmarea logică a învățării despre neputința noastră de a ne făuri singuri destinul. Dacă numai Dumnezeu ne poate ajuta în planurile vieții noastre, atunci să ne predăm viața toată cu planurile ei în mâna lui Dumnezeu și voința lui să devie și voia noastră a fiecăruia. Despre această jertfire a voii noastre față de voia Domnului, am vorbit în cuvântarea de-acum o săptămână, și spuneam că ea este unul din elementele urmării lui Hristos.

Intr'adevăr Iisus, care ne este pildă bună întru toate, și în această privință ne îndrumă nu numai cu învățătura, dar mai vărtos cu purtarea sa. El a fost într'adevăr ascultător până la moarte și încă moarte de cruce (Filip. 2, 8). Iar când s'a apropiat clipa supremă și firea sa omenească, presimțind înfricoșatele Patimi, se îngrozea, el așa se ruga: — „Părinte, de este cu puțință, treacă delă mine păharul acesta, însă nu voia mea, ci a ta să se facă“ (Lc. 22, 42). Deasemenea sf. Atanasie cel Mare ne spune că mai apoi, când, pe cruce fiind, Hristos rostia cuvintele: — „Părinte, în mâinile tale încredința duhul meu“ (Lc. 23, 46), atunci nu numai sufletul său și l-a încredințat Tatălui ceresc, ci și sufletul fiecăruia dintre noi. S'a plinit atunci dorința lui Dumnezeu care grăește prin gura lui Solomon: „Fiule, dă-mi inima ta“ (Prov. 23, 26). Aceasta înseamnă a ne raporta la Dumnezeu viața întregă, și a nu mai trăi cu dorințele și cu poftetele sau cu voia noastră, ci după voia lui Dumnezeu să ne conducem. — „Ascultați

acum, voi care ziceți: Astăzi sau mâine vom merge în cetatea cutare și vom sta acolo un an și vom face negoț și vom câștiga. Voi, care nu știți ce se va întâmpla mâine, căci ce este viața voastră? — abur sunteți care se arată o clipită și după aceea pier. În loc să ziceți: Dacă Domnul voiește, vom trăi și vom face aceasta sau aceea“ (Iac. 4, 13—15). Iată cum ne îndrumă sf. apostol să ne conformăm voința noastră cu voia Domnului. Poporul nostru își dă seama de acest adevăr, căci întotdeauna își însoțește dorințele și planurile sale cu preacunoscuta expresie: „Dac' o vrea Dumnezeu“.

Așa ne aducem aminte de povestea cu un bărbat, care-și bătea mereu joc de vorba soției sale: „Dac' o vrea Dumnezeu“, până ce într'o zi, pierzându-și prețul boilor vânduți în târg, se întoarse acasă pocăit, cu expresia soției sale pe buze. Și-a dat și el seama că fără voia și ajutorul lui Dumnezeu nimic nu putem. Deci și noi așigderă să ne tragem seama de acest lucru și oridecâteori rostim în „Tatăl nostru“ cuvintele: „Fie voia ta“, să ne hotărîm ca de-acum înainte voia Domnului să fie voia noastră. Și după voia lui să ne conducem, chiar dacă mintea sau inima sau voința noastră ar vrea altfel, așa cum s'a condus și sf. Petru la pescuitul bogat pe lacul Ghenisaretului.

Cum vom face aceasta? Profetul ne îndrumă: „Acestea zice Domnul: opriți-vă pe căile voastre și vedeți și întrebați de căile cele veșnice ale Domnului, care este calea cea bună și umblați pe ea și veți afla odihnă sufletelor voastre“ (Ier. 6, 16). Căile cele veșnice ale Domnului sunt sfaturile, îndemnurile, poruncile, cu un cuvânt: voia lui. Cu ea trebuie să ne confruntăm căile noastre omenești, adevăratele fapte, viața întregă: „Tot ceea ce veți face — citim în cartea sfântă — fie cu cuvântul, fie cu fapta, toate să le faceți în numele lui Iisus“ (Colos 3, 17). Ceea ce înseamnă, că și cele mai mărunte fapte ale noastre să le punem înaintea Mântuitorului. Și dacă el le ar respinge, nefiind bune să le îndepărtăm și noi; dacă le-ar aproba, să le săvârșim. Bunul creștin înainte de-a începe un lucru oarecare, totdeauna se întreabă: „Oare ce ar face Hristos, dacă ar fi în locul meu?“ Căci orice s'ar spune: „viața creștină stă numai și numai în a voi ceea ce Dumnezeu voiește și a nu voi decât ceea ce el nu voiește. Mai totdeauna dorințele noastre ne amăgesc... Însă Dumnezeu știe tot ce e ascuns nouă... Ce încredere, ce pace trebuie să găsim noi în această cugetare! Ce e mai dulce decât a se lăsa cu desăvârșire aceluia care a făcut totul pentru creatura sa, de a se pierde într'ânsul prin unirea strânsă a voinței noastre cu a sa“ (Urmarea lui Hristos).

Informațiuni

■ „Mareșalul” Stalin, născocitorul atâtor năstrușnice diversiuni pentru amuțirea populației sătule de războiu și încurajarea armatei, a scos din cutia Pandorei o nouă surpriză după aceea a „dizolvării” Kominternului, — aceea a „orientării spre biserică”.

Această diversiune de ultimă oară a fost lansată cu scopul de a se apropia de punctul de vedere a națiunilor occidentale și a spulbera des-nădejdea poporului rus.

Când spectrul foametei se proiectează tot mai amenințător peste sufletele răvășite ale armatei de muncitori — femei și copii — președintele sovietului suprem a găsit necesar și oportun, convocarea unei adunări episcopale pentru alegerea patriarhului Moscovei și al întregii Rusii.

Iată ce le lipsea bolșevicilor în aceste momente grele: un patriarh. Formula aceasta lasă să se întrevadă cât de încordate sunt spiritele în Rusia Sovietică și cât de îngrijorătoare este situația.

Noua diversiune, „orientarea spre biserică”, este cea mai utopică dintre ideile bolșevice.

Cum va putea oare tânăra generație bolșevică, — crescută în spirit comunist, acea generație care se întrecea la ordinul comisarilor poporului să arunce cu pietre în Dumnezeu, — să ingenunche la ordinul lui Stalin în acele locașuri de închinăciune, pe care până eri le-au transformat în tribune politice etc. ?

Unde sunt zecile de mii de preoți cari au sfârșit atât de tragic în altare sau în gropi comune ?

Unde sunt frumoasele biserici ale căror cupole se înălțau maestos ca niște bulbi verzi peste toate celelalte edificii și locuințe din orașe și sate ?

Va putea oare înmădia și îmblânzi sufletul tineretului comunist, patriarhul Moscovei, secondat în toate acțiunile de „blândul” Molotov, și de ateul Stalin ?

Iată ce nu se va putea întâmpla niciodată, căci niciodată căpeteniile bolșevice nu vor încerca să forțeze sufletul tineretului prins puternic în vârtoarea urei față de Dumnezeu și hărțuit mereu de spiritul diabolic al iudaismului.

„Orientarea spre biserică”, este cea mai grosolană diversiune și cea mai năstrușnică farsă din câte s'au consumat în Rusia bolșevică.

Locot. rez. Ar. Gheorghitescu

■ In ședința adm. bisericească a Ven. Consiliu Eparhial, ținută în 16 Sept. c. Pr. Mircea Albu din Zabranii a fost numit paroh în parohia Dud și s'a aprobat transferarea reciprocă a Pr. Ieronim Marcoviciu din Comlăuș la Olari și a Pr. Gh. Laza din Olari la Comlăuș.

S'a mai aprobat ca preoților din parohiile misionare să li se ridice ajutorul la 3000 lei lunar.

Școala de Duminecă

39. Program pentru Dum. 26 Sept. 1943.

1. *Rugăciune*: Impărate ceresc...

2. *Cântare comună*: Unule-Născut Fiule...

3—4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 5, 1—11) și *Apostolului* (2 Corinteni 9, 6-11) zilei, cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Doamne, unde voi să fug ? (70 cântări religioase pagina 100).

6. *Cetire din V. T.*: Porunca 1 dumnezească (Calea Mântuirii Nr. 4. dia 28 Iunie 1942).

7. *Povește morale*: Deosebite sfaturi (Pildele lui Solomon c. 22).

8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc).

9. *Cântare comună*: Fie numele Domnului...

10. *Rugăciune*: Invrednicește-ne, Doamne... (Ceaslov pg. 72; la Utrenie).

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943).
A.

Nr. 2966—1943.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei *Nădlac II*, protopopiatul Pecica, se publică concurs prin numire, cu termen de 15 zile.

VENITE:

1. Sesiunea parohială, 32 jug. cad.
2. Stolele 1-gale.
3. Birul parohial legal.
4. Salarul dela Stat.
5. Dreptul de pășunat.
6. Folosința casei parohiale, în locuința fostei școale confesionale din „Sus”.
7. Patru metri steri lemne de foc și luminat pentru conducerea oficiului parohial, intrucât preotul ales vă conduce oficiul parohial.

Parohia este de clasa I (primă).

Jumătate din venitele parohiei, până la data de 21 Aprilie 1944, compet văduvei preotului decedat.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad. Preotul numit va plăti toate impozitele după venitul preoțesc din al său.

Consiliul Parohial.

Aprobat în ședința Consiliului Eparhial dela 21 Iulie 1943.

ss. † Andrei
Episcop.

Traian Cibian,
consilier, referent eparhial.

Publicație

Consiliul parohial ort. rom. din comuna Se-leuș, publică licitație pentru repararea sf. biserici conform devizului pct. 1—11 inclusiv.

Licitația se va ținea în 26 Septembrie 1943 ora 5 p. m. Lucrările de reparație sunt de 112.554 lei.

Sunt admiși la licitație pe lângă antreprenori și maieștri cu brevet.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de-a încredința aceste lucrări antreprenorului s'au maieștrului în care va avea mai multă încredere.

Licitanții vor depune o garanție de 5%.

Devizul se poate vedea în fiecare zi la Oficiul parohial.

Spese de deplasare nu se acordă.

Consiliul parohial ort. rom.